

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : องค์กรให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายของรัฐในคดีอาญา

แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย

ชื่อผู้เขียน : นางนิตยา สิมมาขันธุ์

ชื่อปริญญา : นิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา : นิติศาสตร์

ปีการศึกษา : 2542

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์:

1. อาจารย์พรเพชร วิจิตชลชัย	ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์จรัส เล็งวิทยา	
3. อาจารย์ชาติชาย กริขชาญชัย	

สิทธิการมีทนายความของผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ รวมถึงสิทธิมนุษยชน และสิทธิตามธรรมชาติ ที่จะได้รับ ความช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งรัฐมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องจัดหา ให้เพื่อเป็นหลักประกันความเป็นธรรมให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ตั้งแต่เริ่มต้น ที่บุคคล ดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ในการถูกดำเนินคดีอาญา เริ่มต้นตั้งแต่ถูกควบคุม หรือคุมขัง การสอบสวน เป็นต้น โดยสิทธิการมีทนายความของผู้ต้องหาหรือจำเลย สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือ จำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์

ด้วยความสำคัญของสิทธิการมีทนายความของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ทำการศึกษาถึง บ่อเกิดและความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ สิทธิ การมีทนายความซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามหลักสิทธิมนุษยชน ตาม บทบัญญัติแห่ง รัฐธรรมนูญรวมถึงตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ความ จำเป็นในการมีทนายความช่วยเหลือในคดีอาญา องค์กรให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาของประเทศไทยและของต่างประเทศทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อหาแนวทางนำมาแก้ไขกฎหมายของประเทศและหารูปแบบองค์กรให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

จากการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาเกิดจากความบกพร่องของการบัญญัติกฎหมายไม่ว่าจะเป็นปัญหาสิทธิการมีทนายของผู้ต้องหา เช่น ผู้ต้องหาไม่มีสิทธิที่จะมีทนายอยู่ร่วมด้วยในการสอบสวน หรือไม่มีสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐในการจัดหาทนายความให้เมื่อไม่อาจหาทนายความด้วยตนเองได้ ถึงแม้ว่าในรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 242 ให้สิทธิแก่ผู้ต้องหาที่จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐด้านทนายความไม่ว่าจะเป็นคนยากไร้หรือไม่แต่จะได้รับความช่วยเหลือเพียงใดต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ ซึ่งในปัจจุบันกฎหมายให้สิทธิเฉพาะจำเลยเท่านั้น ส่วนผู้ต้องหาไม่ได้รับการประกันสิทธิสมบูรณ์ในชั้นสอบสวน ส่วนปัญหาสิทธิการมีทนายของจำเลย เช่น สิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 8 บัญญัติให้สิทธิแก่จำเลยที่จะมีทนายช่วยเหลือมากกว่าผู้ต้องหาก็ตาม แต่มิได้บัญญัติให้ศาลต้องแจ้งสิทธินี้แก่จำเลยซึ่งตนอาจไม่ทราบว่า จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างไร รวมถึงปัญหาประสิทธิภาพขององค์กรให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในภาครัฐและเอกชนที่มีอยู่ยังไม่มีประสิทธิภาพด้วยเหตุปัจจัยหลายประการ เช่น ขอบอำนาจหน้าที่ งบประมาณ บุคลากร ทำให้ในปัจจุบันไม่มีหน่วยงานใดเลยที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดหาทนายที่มีประสิทธิภาพให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา

ดังนั้นการแก้ปัญหาดังกล่าวจะมีได้โดยการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้แจ้งสิทธิการมีทนายของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาและจัดตั้งองค์กรให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาอันจะทำให้สิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายโดยรัฐเป็นรูปธรรมและได้รับความเสมอภาคอย่างแท้จริง